

DOCUMENT DE POSICIÓ

elaborat pel Secretariat Ad Hoc del Fòrum UBUNTU
i de la Campanya Mundial per a una profunda Reforma del
Sistema d'Institucions Internacionals a partir de:

L'INFORME DEL SECRETARI GENERAL I L'ANNEX DE L'INFORME DEL SECRETARI GENERAL

Tenint en compte l'Esborrany del President de l'Assemblea General de
l'ONU i presentat a les "Audiències de la Assemblea General amb la
Societat Civil"

NY, 23-24 de Juny de 2005

Fòrum Mundial de Xarxes
de la Societat Civil - UBUNTU
www.ubuntu.upc.edu
info.ubuntu@ubuntu.upc.edu

Campanya Mundial per a una profunda Reforma
del Sistema d'Institucions Internacionals
www.reformcampaign.net
info.campaign@reformcampaign.net

Federico Mayor c/o Josep Xercavins i Valls
Secretariat Ad Hoc del Fòrum Mundial de Xarxes de la Societat Civil - UBUNTU
Universitat Politècnica de Catalunya
Jordi Girona, 29 Edifici Nexus II
Barcelona 08034 (Espanya)
Tel. 0034 93 413 77 73
Fax. 0034 93 413 77 77
E-mail: info.ubuntu@ubuntu.upc.edu
<http://www.ubuntu.upc.edu>
<http://reformcampaign.net>
<http://www.reformwatch.net>

Edita:

Secretariat Ad Hoc del Fòrum UBUNTU

Marta Garrich

Manel Manonelles

Lluís Miret

Oscar Sahun

Josep Xercavins – Coordinador

Autors: Marta Garrich, Josep Xercavins

Disseny: Alba Mengual

Producció: Silvia Urbán

Copyright: Secretariat Ad Hoc del Fòrum UBUNTU

Es permet la reproducció íntegra o parcial del document, sempre citant aquest copyright.

Depòsit legal: B.35260-2005

Edició: Juny 2005

L'edició d'aquesta publicació ha estat possible gràcies al suport i finançament de la Fundació Cultura de Pau, la Universitat Politècnica de Catalunya, la Universitat Oberta de Catalunya, la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona, la Fundació FRIDE i el Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación.

ÍNDEX

Estructura i introducció al Document de Posició	3
Posició sobre la Introducció: 2005, una oportunitat històrica	5
1. Posició sobre el Capítol I: Llibertat per viure sense misèria	6-8
Seccions A. Una visió comuna del desenvolupament	
B. Estratègies nacionals	
C. Consecució del ODM 8	
D. Garantia de sostenibilitat ambiental	6
Seccions E. Altres activitats prioritàries a nivell mundial	
F. El desafiament de l'execució	7
2. Posició sobre el Capítol II: Llibertat per viure sense temor	8-11
Secció A. Una manera d'enfocar la seguretat col·lectiva	8
Secció B. Prevenció del terrorisme catastròfic	9
Secció C. Armes nuclears, biològiques i químiques	9
Secció D. Reducció del risc i prevalença de la guerra	10
Secció E. Ús de la força	10
3. Posició sobre el Capítol III: Llibertat per viure amb dignitat	12-13
Secció A. Estat de Dret	12
Secció B. Drets Humans	12
Secció C. Democràcia	12
Posició general sobre els Capítols I, II & III	13
4. Posició sobre el Capítol IV: Enfortiment de l'ONU	14-17
Secció A. Assemblea General	14
Secció B. Consells: Consell de Seguretat	14
Consells: Consell Econòmic i Social	15
Consells: Consell de Drets Humans proposat	15
Secció C. Secretaria	16
Secció D. Coherència del sistema	17
Secció F. Actualització de la Carta de Nacions Unides	17
Comentari final	17

ESTRUCTURA I INTRODUCCIÓ AL DOCUMENT DE POSICIÓ

El present document de posició sobre l'Informe del Secretari General de l'ONU, Kofi Annan, ha estat esmentat i numerat d'acord amb les seccions de l'Annex de l'Informe, doncs es considera que és el que finalment ha prevalgut i prevaldrà.

La gènesi del conjunt final de posicions queda més clara a la versió completa d'aquest document que inclou el resum de l'Informe i el seu Annex. També es té en compte dues notes aclaridores posteriors del Secretari General, que detallaven les propostes esmentades en l'Informe, referents a la Comissió de Consolidació de la Pau i el Consell de Drets Humans.

L'última versió d'aquest document també ha tingut en compte (tot i que no de forma exhaustiva ni definitiva) l'últim document del procés cap a la Cimera de l'ONU de setembre, que va ser presentat pel President de l'Assemblea General el passat 3 de juny per a la negociació entre els estats membres.

Aquest document és el resultat de contrastar l'Informe amb el "know-how" dels nostres projectes relacionats amb els temes tractats pel Secretari General de l'ONU. Principalment, amb els documents següents:

- Manifest de la Campanya Mundial per a una Profunda Reforma del Sistema d'Institucions Internacionals; 2003.
- Escenaris de futur sobre la Reforma del Sistema d'Institucions Internacionals; Març, 2004.
- Declaració de Londres; Abril, 2004 (el més pragmàtic" i "específic" de tots ells).
- Guies de Debat, Ponències i Informes de la Conferència sobre la Reforma de l'ONU i altres institucions internacionals; Setembre, 2004.
- Consideracions sobre l'Informe al Secretari General de l'ONU del Grup d'Alt Nivell sobre les amenaces, els desafiaments i el canvi; Febrer, 2005.

És també, com sempre, el resultat de la prèvia interacció entre diferents participants o amics del Fòrum UBUNTU i del seu Secretariat, autor del present document de posició. Han participat:

- The Hague Appeal for Peace; Cora Weiss
- International Physicians for the Prevention of Nuclear War; Hermann Spanjaard
- Alianza 21; Gustavo Marín
- World Federalist Movement-IGP; www.ReformtheUN.org
- North-South Institute; John Foster

Aquest document també és el resultat de totes les aportacions que el Secretariat ha rebut dels participants i amics del Fòrum UBUNTU. I, especialment, inclou les qüestions més interessants del seminari "Punts de vista i propostes des de la societat civil", organitzat per NGLS a Ginebra el dia 10 de juny.

En relació amb aquest acte, ens agradaria destacar les contribucions especials, entre d'altres, de:

- World Confederation of Labour; Eduardo Estévez
- International Confederation of Free Trade Unions; José Olivio Olivera
- CONGO; Renata Bloem; Cyril Ritchie
- Women's International League for Peace and Freedom; Susi Snyder
- World Council of Churches; Peter Weiderud

POSICIÓ SOBRE LA INTRODUCCIÓ: 2005, UNA OPORTUNITAT HISTÒRICA

Segurament ningú s'oposaria a aquestes línies introductòries i directives de l'Informe del Secretari General.

No obstant això, hi ha una qüestió de plantejament general que, malgrat estar d'acord en el fons, creiem que pertorba i pertorbarà gran part del debat de l'Informe i de les corresponents preses de decisions posteriors.

La Cimera al més alt nivell de Caps d'Estat i de Govern – a la que continuarà la reunió ordinària de l'Assemblea General de l'ONU- convocada com a M+5, persegueix la revisió del camí recorregut i per recórrer en la direcció dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni. No obstant això, es transforma a la vegada en una cimera a la qual arriben propostes de reforma de la institució –molt importants, encara molt insuficients per nosaltres-, com la del Consell de Seguretat o la del Consell de Drets Humans.

Nosaltres arribaríem perfectament a la mateixa conclusió: no assolirem els ODM, no realitzarem les polítiques necessàries per aconseguir-ho sense unes reformes amb profunditat de les institucions internacionals i, entre elles, de l'ONU. Però, tal i com queda plantejada per l'Informe, la Cimera serà potser per a uns: ODM! Mentre que pels altres serà: Reforma de l'ONU!

I encara que hi ha una relació inequívoca entre ells, s'han de tractar i assolir acords substantius entre les dues àrees. D'aquesta manera, la urgent importància dels dos temes requeriria potser un tractament per separat.

Sobretot entreveiem el risc que es produeixi una espècie de negociació, com a moneda de canvi, entre algunes reformes i la definició/consecució de mitjans per assolir els ODM.

Ara amb l'esborrany del President de l'AG de l'ONU, les coses queden potser encara una mica més confuses. Aquest nou document del procés emfatitza molt més la part dels ODM i, en menor part, la de reformes, incloses les relacionades amb els temes de pau i seguretat i de drets humans.

Ens atreviríem a dir que el procés documental seguit és una mica erràtic. Almenys, no ajuda a centrar el debat sobre el més important.

1. POSICIÓ SOBRE EL CAPÍTOL I: LLIBERTAT PER VIURE SENSE MISÈRIA

A. UNA VISIÓ COMUNA DEL DESENVOLUPAMENT; B. ESTRATÈGIES NACIONALS; C. CONSECUCIÓ DEL ODM 8; D. GARANTIA DE LA SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

Estem davant de la part de l'Informe més substantiva pel que fa a les polítiques necessàries per fer possibles els ODM, precedides de l'anàlisi de la seva evolució en el marc d'una àmplia concepció dels temes de desenvolupament.

En quant a la visió comuna de desenvolupament, ens segueix preocupant enormement la insistència de l'Informe, amb referència als països en desenvolupament, en el següent:

...enfortint la bona governança, lluitant contra la corrupció i instaurant les polítiques i inversions que permetin un creixement impulsat pel sector privat... (Article 32)

i supeditant l'ajuda que rebin a aquestes polítiques concretes (model neoliberal vigent). Tot això, malgrat que el propi Informe reconegui més endavant:

Aquesta estratègia hauria de descansar en l'augment, a la pràctica, de les inversions públiques, la creació de capacitat, la mobilització dels recursos interns i, en cas necessari, l'assistència oficial pel desenvolupament. (Article 34)

En aquest sentit, veiem també de forma positiva en l'Informe una de les visions "oficials" més crítiques del Secretari General sobre la Ronda de Doha de l'OMC, a la qual exigeix:

Com a primer pas, els Estats Membres haurien de proporcionar accés als mercats lliure de drets i de contingents a totes les exportacions dels països menys avançats. (Article 55)

I contraposa el Consens de Monterrey (del qual afirma que encara s'està molt lluny):

Per poder competir amb els mercats comercials, les estratègies nacionals de consecució dels objectius de desenvolupament del Mil·lenni han de posar de relleu les inversions en la productivitat agropecuària, la infraestructura relacionada amb el comerç i les indústries d'exportació competitives, sobretot en el cas dels països menys avançats, els països en desenvolupament sense litoral i els petits Estats insulars en desenvolupament. (Article 56)

En contrapartida, l'Informe és molt poc ambiciós en els temes del deute, sobre els quals enlloc d'encaminar-se cap a la seva cancel·lació, inventa un concepte de "sostenibilitat" del deute que, apart de malbaratar de nou una paraula/concepte important, no deix de ser una forma de realimentació de les actuals polítiques neoliberals.

Són molt ben acollides les referències sobre la necessitat de polítiques basades en els drets i orientades cap a la creació de llocs de treball més dignes. No obstant això, a l'Informe no es posa cap mena d'èmfasis en la necessitat d'un programa sobre llocs de treball decents per eradicar la pobresa. Aquest programa no només permetria centrar-se

en el creixement econòmic, sinó també en el treball i la transferència de recursos pels pobres a través de la protecció social i promoció dels drets fonamentals.

L'aspecte més substancial de l'Informe rau, malgrat tot, en el tema de l'assistència i el finançament al desenvolupament, al reforçar i reposar amb nous "targets" els antics objectius de la AOD. Conscient de la seva dificultat però, tot i així, de la imperiosa necessitat d'assistència, suggereix la implementació de nous mecanismes internacionals de finançament, amb l'únic inconvenient de la inconcreció:

Decideixin establir al 2005 un mecanisme internacional de finançament per recolzar un avenç immediat de fons d'assistència oficial pel desenvolupament, basant-se en el compromís d'assolir l'objectiu del 0,7% abans del 2015, i considerar altres fonts de finançament innovadores per complementar aquest mecanisme a llarg termini... (Article 51)

L'esborrany del President de l'AG de l'ONU, malgrat tot, dedica un capítol més ampli i detallat a aquests mecanismes d'innovació. L'esborrany també dóna absoluta prioritat als països menys desenvolupats i, especialment, al continent africà, encara que no esmenti en absolut als estats de PIB mitjà/baix, ignorant completament que poden existir grans desigualtats en la distribució de la riquesa i el deute extern.

En aquest capítol, el llenguatge en general utilitzat pel President de l'AG és més fort, més orientat cap als països en desenvolupament/del Sud i al gènere. En general, emfatitza amb més detall la necessitat d'implementació del Consens de Monterrey. També introdueix la necessitat, subratllant aspectes específics, d'implementar el pla d'acció de Johannesburg: "sustaining our environment and natural resources base for development".

Aquestes són les polítiques que realment poden possibilitar una reorientació important en les més nefastes tendències socioeconòmiques actuals. Formulades en termes del nostre "know how", diríem i exigiríem:

Aquestes reformes [de les institucions internacionals]haurien de possibilitar la solució definitiva del problema del deute extern, eliminar els paradisos fiscals, establir mecanismes de cooperació fiscal mundial i taxes globals així com promoure l'augment de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament. Tot això permetria cofinançar el funcionament de les institucions internacionals i establir fons de cohesió mundials per al desenvolupament. Només d'aquesta manera es podrà garantir el compliment dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni i promoure un autèntic desenvolupament humà sostenible que preservi tant el patrimoni com la diversitat ambiental i cultural del planeta.

E. ALTRES ACTIVITATS PRIORITÀRIES A NIVELL MUNDIAL; F. EL DESAFIAMENT DE L'EXECUCIÓ

Veiem com n'és d'especialment significatiu l'article 70 de l'Informe!És a la vegada una crida i una impotència. La consciència que les institucions financeres són fonamentals per fer realment possible els ODM i, a la vegada, la constatació que com a Secretari General de l'ONU no "pot", de fet, dir res al respecte. No obstant això, sí que fa

referència a la necessitat de reformar un altre dels fruits dels anys 40 i al Consens de Monterrey com a base per fer-ho.

Formulat en termes del nostre “know how” aquí insistim, i reprendrem el fil en el capítol IV, en el següent:

Per aconseguir-ho, s’han de posar en funcionament mecanismes de coordinació de polítiques financeres, econòmiques, socials i ambientals globals. Una proposta que rep un recolzament ampli de diferents sectors és la de reformar l’actual ECOSOC (Consell Econòmic i Social) per convertir-lo en un Consell de Seguretat Econòmic, Social i Ambiental amb autoritat efectiva sobre les agències, fons i programes de l’ONU, les Institucions Bretton Woods i l’Organització Mundial de Comerç. El Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial haurien de retornar als mandats originals (equilibri monetari i macroeconòmic mundial –FMI-; reconstrucció i desenvolupament –BM-), establir un procés de presa de decisions democràtic i quedar efectivament integrats dins del marc de l’ONU. L’Organització Mundial del Comerç ha de tornar a fundar-se en el si de l’ONU i, juntament amb la UNCTAD, dissenyar polítiques comercials mundials apropiades per promoure el compliment dels Drets Humans i les regulacions socials i ambientals globals. En aquest context, l’ONU ha d’afrontar urgentment l’establiment d’un marc regulador dels fluxos financers mundials.

2. POSICIÓ SOBRE EL CAPÍTOL II: LLIBERTAT PER VIURE SENSE TEMOR

A. UNA MANERA D’ENFOCAR LA SEGURETAT COL·LECTIVA

És necessari de desenvolupar mecanismes efectius de prevenció de conflictes i, sobretot, en aquest àmbit de la prevenció, es troba a faltar qualsevol referència a l’educació per la pau a totes les escoles del món. La principal prevenció de la violència ha de venir de la mà de l’impuls cap a una cultura de pau que eviti que el recurs a les armes sigui la resposta més usual a tot conflicte. En aquest sentit, acollim amb satisfacció les referències a una cultura de prevenció i a una cultura de pau introduïdes ja en el seu esborrany, pel President de l’AG. Basant-se en la Declaració sobre una Cultura de Pau i en el Programa d’Acció adoptat per l’AG, juntament amb altres iniciatives de diàleg entre cultures i civilitzacions, recalca la necessitat de promoure una cultura de pau a nivell nacional, a més a més de fer-ho a nivell regional i internacional. D’altra banda, també demana al Secretari General que explori l’augment dels mecanismes d’implementació i faci el seguiment d’aquestes iniciatives.

També hi ha propostes de mecanismes institucionals que permetrien fer front a algunes de les amenaces del segle XXI, ja esmentades com a especialment importants pel Grup d’alt nivell. El Grup senyalava en primer lloc com:

amenaces que han de preocupar al món d’avui i en els decennis pròxims, les econòmiques i socials, com la pobresa, les malalties infeccioses i la degradació ambiental

i indicava que:

s'han d'establir urgentment nous mecanismes institucionals per fer front a aquestes amenaces econòmiques i socials a la seguretat internacional.

No obstant això, com que ja no ho va fer el propi Grup, i així ho subratllava al respecte el comunicat del Fòrum UBUNTU, aquest informe segueix sense definir pràcticament cap mena de proposta amb referència al tema.

B. PREVENCIÓ DEL TERRORISME CATASTRÒFIC

Ens sembla un bon punt de partida la proposta de definició del terrorisme. El President de l'AG de l'ONU ha inclòs les paraules del Secretari General a l'esborrany, encara que no sigui amb la finalitat de proposta de definició.

Però, a més a més, no només és necessari reforçar els sistemes nacionals interns de justícia penal i imperi de la llei, sinó que:

es necessita avançar cap a un marc jurídic mundial d'abast universal, assegurant l'aplicació de l'actual sistema de tractats internacionals, enfortint les institucions jurídiques internacionals existents, creant les que són necessàries en altres àmbits i, dotant-les a totes dels mecanismes executius apropiats i necessaris. (Declaració de Londres; abril, 2004).

C. ARMES NUCLEARS, BIOLÒGIQUES I QUÍMIQUES

En l'avenç cap al desarmament nuclear total, s'haurien de fixar els terminis tal com presenta la proposta "Vision 2020". Vision 2020, obra dels Alcaldes per la Pau, suggereix iniciar en el 2005 les negociacions sobre una prohibició verificable de les armes nuclears amb previsió de completar-se en el 2010, i la seva eliminació real pel 2020.

En l'Informe són notables les absències de propostes com : l'establiment d'un pla internacional de des-alerta, la retirada de les armes nuclears no-estratègiques – i establiment d'un procés de control internacional sobre aquestes- , l'abandonament del desenvolupament de noves armes nuclears o de la modificació de les ja existents, o la declaració de Zones Lliures d'Armes Nuclears.

Pel que fa als incentius perquè els Estats renunciïn al desenvolupament de certs mètodes pel subministrament de combustible, la creació d'una agència internacional d'energia sostenible serviria, complementàriament, per assistir als Estats en el proveïment d'una energia no nuclear.

Cal assenyalar que aquí l'esborrany del President de l'AG de l'ONU s'allunya del llenguatge original proposat en el Panell d'Alt Nivell i els informes del Secretari General. Ha tendit a debilitar-se el llenguatge de transparència i fiabilitat.

És imprescindible rebaixar el creixent nivell de despesa militar en tot el món. Amb relació al pressupost de defensa, una mesura possible seria el compromís de tots els Estats Membres de destinar el 5% d'aquest pressupost al desarmament internacional i mundial, així com també a iniciatives d'educació per a la pau, que reforcin la capacitat dels individus per comprendre els desafiaments actuals als quals s'enfronta el món.

D. REDUCCIÓ DEL RISC I LA PREVALENÇA DE LA GUERRA

En qualsevol cas, creiem que l'AG ha de tenir més participació en tots els temes d'aquesta part del capítol II i, sobretot, en les decisions sobre intervenció i establiment de forces de reacció ràpida per prevenir conflictes i mantenir la pau. A més a més, l'AG ha d'assumir un clar paper supervisor del CS reformat (o sense reformar).

S'ha d'emfatitzar i desenvolupar més l'atribució a les aliances regionals de responsabilitats específiques i importants en el manteniment de la pau i la seguretat dels membres de l'ONU. Formulats en termes del nostre "know-how", diríem i exigiríem:

Aquestes reformes haurien de possibilitar la resolució efectiva de tots els conflictes, el desenvolupament de mecanismes efectius de prevenció de conflictes –amb la participació d'organitzacions regionals- i l'existència d'una força de pau efectiva mundial. Tot això ha d'anar acompanyat d'un procés global de desarmament- en especial, de l'armament no convencional però, en general, de tot tipus- amb la definitiva recuperació d'un clima de confiança entre tots els països del món.

Amb referència específicament a la proposta de Comissió de Consolidació de la Pau, està clar per a nosaltres que el seu mandat seria incomplet sense un fort compromís cap a la prevenció de conflictes i el control de conflictes potencials. La seva composició ha de incloure també organitzacions de la societat civil i, particularment, grups locals, com grups de dones, al tractar crisis específiques.

L'esborrany del President tampoc conté llenguatge relacionat amb la implicació de la societat civil en la transició posterior al conflicte ni en la construcció de la pau a llarg termini. No explicita la manera amb la qual la Comissió interactuarà amb la Societat Civil. A més a més, qüestionem la creació del fons proposat per a la construcció de la pau, quan el pressupost general de l'ONU amb prou feines pot cobrir la seves necessitats actuals.

E. ÚS DE LA FORÇA

Al tractar l'ús de la força militar recollit en l'article 51 de la Carta, el Secretari General inclou el dret dels Estats a recórrer-hi en cas d'amenaques imminents, però no estableix la definició de tals amenaces. També admet l'ús de la força militar en mans del Consell de Seguretat en el cas d'amenaques latents o no imminents, la definició de la qual resta de nou ambigua.

En tot cas, l'Informe proposa cinc criteris per avaluar el recurs a la força militar davant de la gravetat de l'amenaça per part del Consell de Seguretat. Si bé la seva proposta d'establir cinc paràmetres afavoreix la transparència d'aquestes decisions per part del Consell, la definició precisa d'aquest paràmetres queda en mans dels membres del Consell, sense la participació de l'Assemblea General. L'actual Consell de Seguretat està massa polaritzat i polititzat per formular aquest tipus de recomanacions.

En contra del que recull l'Informe, no entenem que les amenaces imminents o latents estan recollides a l'Article 51 i, per tant, inclouen el dret a recórrer a l'ús de la força militar. Amb aquesta afirmació, juntament amb la seva proposta d'establir criteris que avaluin el recurs a la força militar, el Secretari General proposa el què d'alguna manera

és una modificació substantiva de la Carta però per part del CS. És necessari notar aquí que l'informe del Grup d'Alt Nivell (previ a l'Informe del Secretari General) tracta aquest tema exhaustivament i acaba recomanant explícitament: “NO SOM PARTIDARIS DE MODIFICAR EL TEXT NI LA INTERPRETACIÓ DE L'ARTICLE 51”. Ens afegim a aquesta posició , almenys en la conjuntura política actual.

En aquest sentit, l'esborrany del President de l'AG suposa, en aquest cas, un cert retorn del panell d'alt nivell al constatar que la Carta és suficient com a marc per fer front a aquests temes.

D'altra banda, la reforma del CS ha d'incloure en qualsevol cas: nous procediments dissenyats per mantenir els no-membres del Consell més ben informats sobre l'estatus de les deliberacions, millorar la representativitat dels membres, canviar el procediment de vet, etc. [Veure posició més detallada al respecte en el capítol IV]

3. POSICIÓ SOBRE EL CAPÍTOL III: LLIBERTAT PER VIURE AMB DIGNITAT

A. ESTAT DE DRET

Acollim satisfactòriament la inclusió de la “responsabilitat de protegir” en el present capítol. Des de la nostra perspectiva, si es dóna una intervenció, aquesta ha de donar-se després que fracassi la fase de prevenció i, s’hauria de recalcar el fet que la responsabilitat de protegir és abans de tot un sistema de protecció i prevenció, enlloc d’intervenció. Els Governos han de reconèixer que la responsabilitat de protegir inclou la responsabilitat de prevenir conflictes i la de reconstruir en la fase posterior a través de la diplomàcia, la negociació i l’assistència tècnica i econòmica. El CS ha d’assumir el principi “do no harm” al intervenir, sobretot amb relació a l’abús sexual de dones i nens.

Observem que les referències de l’Informe sobre la necessitat d’enfortir i universalitzar la Cort Penal Internacional no es veuen reflectides a l’Annex quan és òbvia la necessitat imperiosa de la plena integració de la CPI en el sistema de l’ONU, així com també la creació d’un nou tribunal internacional de drets humans.

En general, formulat en termes del nostre “know-how”, diríem i exigiríem:

Totes aquestes reformes i polítiques han d’anar acompanyades, ineludiblement, de l’enfortiment internacional de la legalitat democràtica i de la capacitat per eliminar la impunitat a nivell internacional en l’àmbit penal, civil, econòmic, social i mediambiental. Per aconseguir-ho es necessita avançar cap a un marc jurídic mundial d’abast universal, assegurant l’aplicació de l’actual sistema de tractats internacionals, enfortint les institucions judicials internacionals existents, creant les que són necessàries en altres àmbits, i dotant-les a totes dels mecanismes executius apropiats i necessaris.

B. DRETS HUMANS

Ens remetem a la posició sobre la proposta de transformació de l’òrgan que ha de ser l’eix central del sistema de drets humans. [Veure capítol IV]

C. DEMOCRÀCIA

I una major democratització en el mateix si de l’ONU? Un primer pas pot ser l’establiment d’una assemblea interparlamentària fins arribar a un sistema bicameral que inclogui un Parlament Mundial, amb la representació directa de la població mitjançant el sufragi universal. Si reconeixem que els més grans fracassos de l’ONU no han estat estructurals, sinó fracassos col·lectius dels Estats Membres, perquè aquesta perseverança en una naturalesa del sistema centrada únicament en l’Estat-Nació?

Igualment, els referèndums amb categoria consultiva o, en la mesura que es pugui amb categoria vinculant, han de passar a ser un instrument més de l’ONU.

Una Constitució Mundial, resultat d’un procés constituent a través del qual els ciutadans construeixin els ciments d’una nova governança solidària, democràtica i responsable, es basaria en la Declaració Universal dels Drets Humans, la Carta de l’ONU i un tercer

pilar: una Carta de Responsabilitats Humanes, que reculli les responsabilitats de persones, institucions, companyies i Estats.

[Veure posició més concreta i més ajustada a la conjuntura actual referent a les propostes sobre l'AG del capítol IV]

POSICIÓ GENERAL SOBRE ELS CAPÍTOLS I, II, III, LLIBERTAT PER VIURE...

El propi Secretari General així ho afirma en l'Informe però, en canvi, després no s'hi veu reflectit. Els ODM no representen tota l'agenda del desenvolupament i, per tant, el resultat de la Cimera de setembre hauria d'assegurar els vincles clars entre la realització dels ODM i la implementació dels resultats de les altres conferències globals de l'ONU començant per la de Río, incloses aquelles referents a la dona.

En aquest últim sentit, s'ha de remarcar una altra vegada una absència d'anàlisi, de perspectives i de llenguatge de gènere...El desenvolupament, la igualtat i la pau no poden ser assolits sense la participació igual de les dones. La discriminació de gènere té efectes acumulatius per a tota la vida en diferents camps: en la salut, l'educació, el treball, etc. És necessari capacitar a les dones i assignar un paper als nens i als homes en tot aquest procés. A més a més, hauria de centrar-se en la salut pel que fa a l'àmbit de la reproducció sexual. En aquest sentit, recolzem l'esborrany del President de l'AG pel fet d'estar més enfocat cap al gènere. El President recorda la importància del discurs de gènere i introdueix la perspectiva de gènere en diferents camps.

Igualment, en general, no s'insisteix suficientment en la importància dels acords dels Estats Membres i l'ONU amb la societat civil i de nous i significatius passos de la seva participació en el si de l'organització. Però si les propostes referents a la participació de la societat civil ja són escasses i dèbils a l'Informe del Secretari General, aquestes amb prou feines s'aprecien en l'esborrany del President de l'AG, que només esmenta la qüestió en dos casos: en el cas del Consell dels Drets Humans i en el breu article 102.

Finalment, des d'un punt de vista més estructural, trobem a faltar una vegada més qualsevol esment a una jerarquització a la legislació mundial que promogui la coherència entre polítiques econòmiques i de drets socials i problemàtiques mediambientals.

4. POSICIÓ SOBRE EL CAPÍTOL IV: ENFORTIMENT DE L'ONU

A. ASSAMBLEA GENERAL

És necessari que els ciutadans del món tinguin representació directa a les institucions internacionals, i no només la tinguin els Estats a l'Assemblea General de l'ONU¹. L'AG de l'ONU hauria d'evolucionar, amb la progressiva unificació de les altres assemblees i conferències generals existents, fins a tenir un paper central en el sistema, autoritat per adoptar resolucions obligatòries i control efectiu sobre els òrgans, agències, fons, programes i institucions del sistema.

Tots els actors de l'arena mundial han de tenir una participació efectiva a les institucions internacionals, i s'haurien de tenir en compte diverses formes de representació per a cadascuna d'elles².

1

D'acord amb una proposta bastant estesa, es podria treballar cap a la creació d'una assemblea parlamentària, que participaria en l'establiment de normes internacionals, podria fer recomanacions i exercir el control parlamentari sobre altres òrgans del sistema.

2

Seguint l'exemple del funcionament d'una de les més antigues institucions multilaterals – l'Organització Internacional del Treball-, es podrien crear assemblees específiques que garanteixin la participació dels diferents nivells de govern i dels actors de la societat civil, entesa en un sentit ampli, en les institucions que les incumbeixen.

(Declaració de Londres: abril, 2004)

.....

Essent aquesta la referència més clara en les relacions entre la societat civil i l'organització, és extraordinàriament oportú recordar i reivindicar la necessitat que el "estatus consultiu de la societat civil davant de l'ECOSOC " s'estengui a un "estatus acreditat" davant de tota l'organització (que vol dir també, al nostre entendre, davant de tots els seus òrgans). El propi "informe Cardoso" recull la necessitat d'aquest nou estatus, del qual s'encarregaria l'Assemblea General.

Tal i com s'esmenta anteriorment, l'esborrany del President de l'AG exclou tota referència sobre la participació de la societat civil, quan tracta la reforma de l'Assemblea General. Aquesta absència, sens dubte, representa un pas enrere molt preocupant per a una proposta que també va ser inclosa en l'Annex del Secretari General.

B. CONSELLS. CONSELL DE SEGURETAT

Deixant ben clara inicialment la nostre posició general sobre el tema:

Quedant sota la supervisió real de l'AG de l'ONU, l'actual Consell de Seguretat s'ha de reformar per tenir una composició representativa de totes les regions del món. És necessari limitar l'ús del vet a determinades qüestions, amb la voluntat

d'evolucionar cap a la seva abolició i cap a un sistema de majories qualificades amb qüestions de gran rellevància.

i insistint en que qualsevol reforma del Consell s'ha d'encaminar cap a ella, queda clar que, de les dues propostes existents –modificables segons el SG, l'opció B) ens encamina més cap al marc anterior. És la que més democratitza el conjunt de l'organització.

D'altra banda, ens sembla extraordinàriament perillosa la moneda de canvi que s'entreveu clarament en l'últim punt i seguit de l'article 169 a). La meta del 0,7% del producte interior brut a l'assistència oficial pel desenvolupament ha de ser un objectiu en si mateix, sense que això impliqui una major o menor participació en el procés d'adopció de decisions. De la mateixa manera, el fet de disposar de menys possibilitats de participar en tal procés no ha de comportar un menor esforç per assolir aquesta meta.

B. CONSELLS. CONSELL ECONÒMIC I SOCIAL

La precisa constatació de l'article 172, juntament amb l'esperança/desig expressat en l'article 179 és, repetim, una de les qüestions més decisives de l'actual ordenament institucional internacional. Ja ho veiem com especialment significatiu a l'article 70 de l'informe! En els articles 172 i 179, ambdós representen de nou una crida i una impotència. La consciència que les institucions financeres són fonamentals per fer realment possibles els ODM coincideix amb la constatació que, com a Secretari General de l'ONU, no “pot”, de fet, dir res sobre aquestes. Malgrat tot, sí que es torna a esmentar la necessitat de reformar un altre dels fruits dels anys 40 i del Consens de Monterrey com a base per aconseguir-ho.

Formulat en termes del nostre “how-know”, aquí insistim, tal i com ho s'ha fet en el capítol I, en que:

Per fer-ho possible, s'han de posar en funcionament mecanismes de coordinació de polítiques financeres, econòmiques, social i ambientals globals. Una proposta que rep un ampli recolzament de diferents sectors és la de reformar l'actual ECOSOC (Consell Econòmic i Social) per convertir-lo en un Consell Econòmic, Social i Ambiental amb autoritat efectiva sobre les agències, fons i programes de l'ONU, les Institucions de Bretton Woods i l'Organització Mundial del Comerç. El Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial haurien de retornar als seus mandats originals (equilibri monetari i macroeconòmic mundial –FMI-; reconstrucció i desenvolupament –BM-), establir un procés de presa de decisions democràtic i quedar efectivament integrats dins del marc de l'ONU. L'Organització Mundial del Comerç ha de tornar a fundar-se en el si de l'ONU i, juntament amb la UNCTAD, dissenyar polítiques comercials mundials apropiades per promoure el compliment dels Drets Humans i les regulacions socials i ambientals globals. En aquest context, l'ONU ha d'afrontar urgentment l'establiment d'un marc regulador dels fluxos financers mundials.

B. CONSELLS. CONSELL DE DRETS HUMANS PROPOSAT

Cal destacar, en primer lloc, que aquesta proposta ja havia estat esmentada en l'Informe del Grup d'Alt Nivell, encara que en termes de llarg termini i només com a reforç a

l'actual Comissió. En canvi, s'apostava allí clarament pel caràcter universal de l'actual Comissió.

Si bé la creació d'un Consell de Drets Humans hauria de ser benvinguda per tal que permeti atorgar major importància, concedeixi una millor claredat conceptual a l'estructura general de l'ONU i pugui donar un nou impuls a l'actual Comissió, hi ha però diferents aspectes que cal tenir en compte.

La proposta no concreta mecanismes efectius de participació de la societat civil més enllà d'atorgar-li un espai en el fòrum que ofereix el Consell (segons la nota aclaridora posterior citada del SG) i la possibilitat d'emetre opinions i propostes en el terreny dels Estats Membres.

Considerem que organitzacions fortes i independents de la societat civil internacional són les més adequades per participar en els treballs i informes en aquest àmbit. I, precisament per això, no hem d'ignorar que la transformació de la Comissió en Consell comporta un perill inicial en absolut menyspreable ja que, d'entrada, faria que la societat civil perdés l'estatus consultiu que té en l'actual comissió.

Així mateix, la composició del Consell i les seves característiques i el seu mandat queden tant oberts que es corre el risc, en la conjuntura actual, de reproduir relacions de poder que allunyen al Consell de la seva funció principal. La composició del Consell ha de ser responsable, independent i equilibrada en termes de regions, organitzacions polítiques i gènere.

Amb referència al mecanisme d'avaluació per iguals proposat, no queda clar el valor afegit que implica en un sistema de *treaty bodies* i relators especials que, en certa manera ja suposa una quantitat considerable de treball pels Estats i el mateix sistema. En aquest sentit, no seria més adequat millorar la coordinació entre els mecanismes disponibles? Tampoc queda clar com es traduiria el mecanisme d'avaluació per iguals (i la participació de la societat en aquest mecanisme) en cas d'obtenir informes desfavorables sobre la situació dels drets humans en un Estat Membre, ni en la manera en què la societat civil participaria en el mecanisme. En qualsevol cas, si aquest mecanisme entrés en acció, el Consell hauria de tenir la capacitat de sancionar als governs, les empreses públiques i privades i la mateixa societat civil.

El debat de fons gira, des del nostre punt de vista, sobre quin és el millor instrument per universalitzar els drets humans. En aquest cas, hauríem d'evitar que "aquells" que teòricament els compleixen, "jutgin" a aquells que no els compleixen. Això ens allunyaria segurament de la universalització dels drets humans.

C. SECRETARIA

Recolzem la concessió al Secretari General i al seu personal directiu de les facultats, les mesures i l'autoritat que necessiten per gestionar l'organització. Aquesta mesura és completada de forma positiva per altres mecanismes proposats perquè els Estats Membres disposin dels instruments de supervisió que necessiten.

En canvi, el suggeriment referent a l'adaptació dels sistemes de gestió i polítiques de recursos humans a les millors pràctiques d'altres organitzacions públiques i comercials d'àmbit mundial, acompanyades de mesures com a retirs voluntaris, ens recorda a un

llenguatge que no voldríem interpretar com l'entrada a l'organització de dinàmiques de gestió "neoliberals".

D. COHERÈNCIA DEL SISTEMA

Ens preocupa enormement un redactat com el de l'article 197 per tot allò que es pogués interpretar justament com un intent de reformar allò que no s'ha de reformar. En tot cas, programes com el PNUD, el PNUMA, etc..s'han de veure reforçats i rebre més recursos.

Es plantegen temes de coherència amb relació a polèmiques com el sistema de resposta humanitària i la governança del medi ambient, la importància i la transcendència del qual és òbvia, però que fonamentalment requereixen d'una opció prèvia d'encaix estructural coherent en el conjunt de l'organització, al qual nosaltres ja hem fet referència. [Veure capítol I]

F. ACTUALITZACIÓ DE LA CARTA DE LES NACIONS UNIDES

El Secretari General proposa la desaparició del Comitè de Personal Militar. Tanmateix, sorprenentment el President de l'AG demana al Consell de Seguretat que consideri els mètodes de treball, composició i mandat d'aquest Comitè.

COMENTARI FINAL

A la llum de la diversitat i la importància dels temes tractats a l'Informe del Secretari General, ens remetem, amb més insistència si cal, a la posició expressada sobre la introducció de l'Informe. L'Informe planteja propostes relatives als ODM i la reforma de l'ONU. Malgrat existir una relació inequívoca entre ells, la importància extrema d'ambdós temes requereix que els acords substantius en les àrees siguin tractats i assolits per separat.

Fòrum Mundial de
Xarxes de la Societat Civil - UBUNTU
www.ubuntu.upc.edu
info.ubuntu@ubuntu.upc.edu

Campanya Mundial per una profunda Reforma
del Sistema d'Institucions Internacionals
www.reformcampaign.net
info.campaign@reformcampaign.net

Secretariat Ad Hoc
Universitat Politècnica de Catalunya
Edifici Nexus II
C/ Jordi Girona 29
08034 Barcelona - Espanya

Tel. +34 93 413 7773
Fax +34 93 413 7777

Promogut per:

Amb el suport de:

